

un cadàver exquisit

**ESTUDI
ZERO
TEATRE**

un cadàver
exquisit

Sobre textos de

TRISTAN ZARA I ALTRES

**ESTUDI
ZERO
TEATRE**

CARACTERÍSTIQUES DEL MUNTATGE

UN CADAVER EXQUISIT

FORMAT: Teatre de Vanguardia

DURACIÓ: Entre 60 y 90 minuts

AUTOR: Tristan Tzara i altres

DRAMATÚRGIA: Pere M. Mestre

IDIOMA: Castellà i Català

Fitxa artística i tècnica

Actors:

PEPA RAMÓN

LOURDES ERROZ

PERE MESTRE

DOMINI HULL

LAURA BALMAU

JOAN PERE LOZAGA

Espai escènic:	Dominic Hull Estudi Zero Teatre
Vestuari:	Lourdes Erroz
Coreografies:	Antònia Oliver
Ajudant vestuari:	Cati Santos
Màscares i titelles:	Pepa Ramón
Il·luminació i so	Dominic Hull
Tècnic de llum:	Denis Hull
Música i audiovisuals:	Oleg Zahiney
Producció:	Antònia Beltran Estudi Zero Teatre
Dramatúrgia, traducció y direcció:	Pere M. Mestre

BASIS DEL Muntatge

El muntatge que es proposa es basa en el moviment DADA que s'inicià a Zurich l'any 1916. Al CABARET VOLTAIRE el mes de juliol d'aquell any Hugo Ball i els seus companys d'aventura presentaren el primer manifest teatral DADA "GADJI BERI BIMBA", una veritable declaració d'intencions dels seus promotors, una proposta per a temps de crisi, que va qüestionar fórmules i significats i va deixar una petjada inesborrable en el món de l'art contemporani.

Aquest fet va significar una ruptura radical de les convencions amb un atac frontal als convencionalismes amb un concepte revolucionari de l'art.

Plantejaren la demolició del sentit, la performance, el happening, la mescla de tècniques, el collage, l'atzar com a fil conductor, la distorsió dels llenguatges i les formes, ..

Un moviment efímer que va ser punt de partida de moltes de les corrents artístiques més importants del segle XX.

Pensam idò que el 2016 és oportú i adient plantejar un espectacle en homenatge a aquest centenari que pretén reviscolar l'esperit rebel, creatiu, dinàmic, efervescent, provocador, rupturista, transgressor, inspirador...

L'esperit Dada planteja una ruptura de la lògica, cerca una proposta a partir de la immediatesa i la vitalitat que necessita d'una profunda intimitat per assolir els seus límits.

En qualsevol cas l'escàndol que pretén Tzara i els seus coetanis es fonamenta també en la diversitat i el caos i planteja provocar el divertiment i la hilaritat com a caixa de ressonància del seu pensament.

BASÉS DEL Muntatge

Per tant, la idea principal d'aquest projecte s'ha desenvolupat partint del text de Tristan Tzara *El cor a gas* i del primer manifest de Hugo Ball, a més de fragments dels diferents manifestos del mateix Tzara i de *Les Aventures Celestes del Senyor Antipirina*, utilitzant els recursos bàsics dels mateixos creadors a la seva època: la recitació, la dansa, la música en directe, les tècniques de circ, els espais no convencionals, el cabaret, la màscara, les grans titelles,...

Al muntatge es planteja utilitzar les tècniques de recitació i declamació clàssiques amb textos carents de sentit lògic, posant l'èmfasi en la forma, en la fonètica, en la musicalitat de les paraules, en els dobles i múltiples sentits i en les variacions idiomàtiques, jugant amb la repetició proposada i explorant la multiplicitat de llengües.

El plantejament del moviment coreogràfic es fonamenta en una combinatòria entre les reminiscències de danses tribals primitives i el suggeriment de moviment mecànic, inspirat en la repetició i amb la distorsió emergent en el propi procés creatiu.

Hem plantejat també i en conseqüència amb els anteriors apartats, la utilització de música en directe, generada pels mateixos actors amb elements senzills de percussió. També s'està provant la composició de música original inspirada en partitures de l'època per combinar-la amb els textos més rítmics i poètics i establir un conjunt polifònic de múltiples ressonàncies.

En l'aspecte visual s'està treballant en senzilles tècniques de circ, malabarisme, equilibrisme, trapezi, teles, màgia o clown per introduir el món oníric que els textos diversos suggereixen.

BASES DEL Muntatge

En la combinatòria global es tracta d'un trencaclosques, amb múltiples i variades peces, que s'imbriquen de les formes més diverses, amb la intenció de provocar les més variades emocions als espectadors.

Amb la idea d'explorar sensacions diferents es planteja, molt a l'estil de la companyia i en consonància amb l'esperit Dada, començar la representació des dels voltants del teatre, el seu entorn i implicar tot l'edifici en la mateixa representació, fent de l'itinerari una part essencial del joc teatral.

El Teatre Sans com a edifici ens ofereix un marc privilegiat per a plantejar un treball d'aquestes característiques per la seva especial distribució laberíntica, per la seva història i per la seva polivalència contemporània. Es tracta d'utilitzar espais no convencionals amb grups diferents, de vegades reduïts, altres més grans per generar perspectives distintes, angles diversos i reaccions noves amb cada situació.

Dins el teatre amb la seva estructura de Cafè teatre i el seu petit escenari molt semblant en estètica i dimensions al Cabaret Voltaire, s'aposta per la proximitat el contacte directe amb el públic, l'ambientació i els recursos del cabaret.

A nivell de caracterització, implicada directament amb les tècniques d'interpretació, es planteja la utilització de màscares distorsionant les expressions, vestuaris amb formes geomètriques per generar perspectives impossibles, i fins i tot experimentam amb l'ús de grans titelles per configurar personatges irreal amb el màxim impacte visual.

BASES DEL Muntatge

A nivell de plantejament escènic proposam la interrelació de tècniques, usant el collage com a font d'inspiració, i la projecció audiovisual i l'animació per donar-li dinamisme, fent que la mateixa ambientació es transformi de vegades en un personatge més implicat en el joc del conjunt.

Tota la part estètica beurà també del cubisme i el futurisme filtrant el conjunt dins la línia dels estils preferits pel mateix Tzara per incorporar el clima adient

Amb la idea d'explorar sensacions diferents es planteja, molt a l'estil de la companyia i en consonància amb l'esperit Dada, començar la representació des dels voltants del teatre, el seu entorn i implicar tot l'edifici en la mateixa representació, fent de l'itinerari una part essencial del joc teatral.

Coincidint amb el centenari del moviment Dada celebrem el 30è aniversari de la companyia ESTUDI ZERO TEATRE. Fet que ens situa en una posició immillorable, amb la meitat de la nostra història al segle XX i l'altra meitat al XXI, per funcionar com a corretja de transmissió d'unes fonts d'inspiració que compareixen diluïdes en múltiples expressions i que mereixen un reconeixement, un homenatge i una actualització.

Durant aquests 30 anys la companyia s'ha dedicat en cor i ànima a crear i produir espectacles de les més diverses tendències, cercant sempre investigar noves fórmules partint de ZERO, però sense evitar la influència del bagatge i l'experiència assolida.

En un procés d'immersió en el món DADA en totes les seves vessants hem volgut plantejar un projecte multidisciplinar que combinarà l'esperit original dels seus creadors i la projecció contemporània amb el filtre de la història dels cent anys transcorreguts i la realitat present i futura que ens envolta.

BASES DEL Muntatge

Les reminiscències mallorquines del moviment Dada ens remeten, a l'anècdota de la visita de Tristan Tzara Mallorca convidat per Camilo Jose Cela acompanyat per Jaume Pla i la seva dona. La curiositat de la trobada és que ni Cela parlava francès ni Tzara parlava un mot de castellà. La conversa va estar plena de llargs silencis amb l'intent frustrat de traducció dels dos acompanyants tampoc gaire expert. A Palma, el fundador del dadaisme també va aprofitar per visitar Joan Miró i altres artistes i escriptors que per aquelles dates eren a les Illes, com Llorens Artigas, Blai Bonet i l'editor Gerald Cramer.

No es tracta tampoc de fer cap tesi historicista sinó d'aplicar els conceptes fonamentals de la proposta DADA en un context diferent amb uns condicionants i unes variables que ens condueixen cap a una nova perspectiva de la genialitat Dada.

Disposam de nous mitjans que haurien fet les delícies dels artistes a 1916 i que òbviament volem incorporar.

Hem gaudit dels germans Marx o de Monty Python i també ens aporten la seva visió heterodoxa de un teatre/cinema/televisió/audiovisual que ens inspira per compondre un puzzle de mil peces a la manera d'un cadàver exquisit en format teatral.

BASIS DEL MONTATGE

El moviment Dada planteja una imitació romàntica de la vida. Es fonamenta en la diversió i la poesia, en la invenció enlloc de la imitació, en una simplicitat inicial però relativa. Finalment es tracta que el teatre no ha d'imitar sinó que ha de viure, ha de ser vida... Per això es proposa que la representació sigui part de la realitat, els maquinistes seran en escena i la veritat es veu. És com a la invenció subtil d'un cant explosiu, l'escenari dins la sala, la direcció visible, els mitjans grotescos...amb un plantejament experimental i innovador.

En paraules del mateix Tristan Tzara : " En destruir la retòrica, Dada volia barrejar la poesia amb la vida. Si ell es va treure el pedestal que és la poesia poetitza carrer, igual que els crits del carrer i el seu moviment havia entrat en el seu regne " Si es destrueixen o confonen els gèneres és per deixar expressar l'essencialment viu i espontani de l'home, ens dirà Tzara.

BASES DEL Muntatge

Per altra banda, aquest espectacle s'estrenarà al Teatre Sans que és un espai arrelat a la tradició secular, amb orígens a tres petites construccions àrabs, al segle XIII, reformat i reestructurat cap al segle XVI utilitzat com a alfòndec pel governador de Mallorca, i que de llavors ençà ha estat implicat com a edifici privat dotat d'un ús públic dins la realitat ciutadana com a part de la societat mallorquina.

Actualment després de la seva rehabilitació d'acord als paràmetres del segle XXI conserva l'encant dels segles passats i està adaptat a una realitat contemporània. Hi perviuen els elements socials i teatrals dels darrers segles on va esser seu del Casino Republicà amb funcions culturals, socials i sindicals i del Cercle d'obriers catòlics amb una important funció de sosteniment del teatre en la nostra llengua i bressol de les companyies més emblemàtiques del teatre de postguerra.

Tot i estrenar-lo al Teatre Sans es planteja simultàniament l'exportació del mateix espectacle adaptant-lo per a poder ser representat a altres teatres usant no només l'escenari sinó tot l'edifici o encabint-lo a espais no convencionals

Durant el procés d'assajos hem anat incorporant molts dels suggeriments del projecte, però han anat apareixent noves propostes i detalls en cadascun dels apartats.

En primer lloc en la construcció dramàtica hem introduït alguns altres textos de Tristán Tzara, i poemes fonètics d'Hugo Ball, així com un fragment del text pre-dada de Georges Ribemont-Dessaignes *L'Emperador de la Xina*.

Amb tot això el puzzle dadaïsta adquireix una major consistència i diversitat i ens facilita l'exploració de recursos diferents creatius.

BASIS DEL Muntatge

Pel que fa a la música, a més de la creació en directe dels actors amb la inspiració dels ritmes ètnics des dels africans als maoris, o la coralitat espontània que suggereixen els poemes fonètics de la Ball, estem treballant la creació musical partint de nombroses referències. La música contemporània i la distorsió instrumental, el circ decadent, els ritmes mecanicistes i també es componen músiques originals per cantar diferents versions de la Chanson Dada de Tzara que utilitza des del jazz fusion, al rock progressiu passant pel folk ètnic com a fonts d'inspiració per a la creació de diferents climes i ambients.

Estem provant amb violins desafinats, trombó de vares, harmònica i acordió, bombo i platerets i qualssevol element susceptible de ser usats com percussió...

Conjuntament intentam desenvolupar diverses i senzilles coreografies inspirades d'una banda en el propi estil del cabaret i també en els desfilades circenses i la imatgeria del futurisme concebut en els anys 20.

Al treball de creació d'espais, a més de les projeccions de perspectives irrealment estem explorant també la deformació geomètrica amb figures tridimensionals, els polígons irregulars, els marc buits, la tela elàstica com a forma indefinida i el puzzle de peces variades de materials lleugers i reciclats, amb l'objectiu de crear diversos nivells de joc escènic.

BASIS DEL MONTATGE

En el Procés d'elaboració i utilització de la màscara tornam a insistir en la Varietat de la proposta, des de la síntesi deformada de la inspiració africana a l'anatomia augmentada en parts, passant pels engranatges mecànics.

També estam treballant en la creació d'audiovisuals inspirats en creacions escèniques dadaistes de Philippe Soupault o d'Antonin Artaud a les quals s'introdueixen en l'escenari des de la caiguda dels temples, pòrtics i columnates... fins a la mà de déu, passant per un transatlàntic que envaeix l'escena ...

Les tècniques són també múltiples, des l'animació amb retallables animats, a la generació de cascades d'imatges en forma de collage dinàmic, passant també per la recerca de l'originalitat de les propostes de composició tipogràfica dadaista.

En el trajecte algunes de les proves seran sens dubte descartades i n'apareixeran altres noves mantenint en tot moment la motivació i la quinta essència del dada.

BASES DEL Muntatge

Pel que fa als estils d'interpretació i creació dels personatges i situacions dels processos estan encara molt oberts.

Des d'un hiperrealisme deformat fins a un esquematisme sintètic passant diferents transicions, cercant per moments la proximitat del públic i en altres la generació d'imatges de poderós impacte visual, el desenvolupament d'emocions molt diverses, des de la tendresa a la crueltat, del tenebrisme inquietant a la dolçor poètica, de la sensualitat al maquinisme mecanicista, de la secreta intimitat a la festa pública, de l'ambient de fira circense, els desfilades distorsionats, o la generació de cossos fragmentats i eclosis visceral... sempre mantenint l'esperit d'un humor iconoclasta que traspua la proposta de Tzara

TEATRO CRÍTICA

A UAN BA BULUBA BALAM DADÁ

Francesc M. Rotger
PALMA

Un cadàver exquisit TEATRE SANS (PALMA)

► Dramaturgia, traducción y dirección: Pere M. Mestre. Intérpretes: Pepa Ramon, Lourdes Erroz, Pere Mestre, Dominic Hull, Laura Dalmau y Joan Pere Zuazaga. Vestuario: Lourdes Erroz. Iluminación: Dominic Hull.

Desde su espectáculo emblemático, *La cantant calba*, de Ionesco, prácticamente coincidiendo con el inicio de su trayectoria, hace tres decenios, ese elenco entrañable que es Estudi Zero ha venido interesándose, de manera reiterada, por las manifestaciones del absurdo, las vanguardias históricas y la literatura (dramática o no) que juega con las palabras, preferiblemente del ámbito francófono. En esa línea se sitúa también su puesta en

escena precedente, *L'augment*, sobre texto de Georges Perec y que han paseado por el exterior.

Al universo Dadá (cuyo principal representante, Tristan Tzara, pasó por Mallorca) la compañía del Sans ya le dedicó un espectáculo en 2000, a cargo de su Escola d'Arts Escèniques. Ahora revalidan su interés por ese movimiento de hace un siglo, en una refinada dramaturgia de Pere M. Mestre y en una puesta en escena impecable, medida al milímetro, como un mecanismo de relojería, más la participación (si así lo desean) de los espectadores, en sendas actividades de creación y degustación. Dadá desconcertó hace un siglo, y continúa desconcertando en la actualidad. En esta formidable recreación de lo que fueron aquellas imágenes, estética y propuestas, no existen (premeditadamente) unos entramados rigurosamente racionales ni coherentes. Fluyen las sensaciones y, de acuerdo con la definición propia del "cadáver exquisito", tal pareciera (aunque no es así) que se dejara al azar, a la casualidad, aquello a lo que el público asiste.

La función se sustenta sobre estos seis fantásticos intérpretes, los mismos de *L'augment*: Pepa Ramon, Lourdes Erroz, Dominic Hull, Laura Dalmau, Joan Pere Zuazaga y el propio Mestre. Exquisito trabajo.

La crítica ha dit...

Un momento de la representación de 'Un cadáver exquisit'.

TEATRO 'UN CADAVER EXQUISIT'

LA INDIVIDUALIDAD Y EL TODO

'UN CADAVER EXQUISIT'

Argumento a partir de textos de autores clásicos. Interpretación: Pego Ramon, Lourdes Ra Dalmau, Joan Pere Zuazaga. Dirección: Estudi Zero. Dramaturgia y Sams. Fecha: hoy última función. Calificación ***

FERNANDO MERINO PALMA

Tristan Tzara, Marcel Duchamp, Hans Richter, Sophie Taeuber-Arp, Paul Eluard, André Breton así como tantos otros, vuelven a enarbolar la bandera del espíritu rebelde que en el primer cuarto del siglo pasado cambió el arte radicalmente, abrien-

do la puerta a las vanguardias. Aunque solamente sea por alusiones intrínsecas, esta práctica del 'cadáver exquisito' reivindica en cierto sentido la trascendencia de aquella generación que abrió multitud de caminos en esta expresión cotidiana y consciente, que sigue siendo un ejercicio que pone a prueba la facultad de revelar la realidad interior, la angustia existencial.

Empezó siendo un juego de los surrealistas en los años 20 del siglo pasado. Con el tiempo ha ido aplicándose en diferentes disciplinas escénicas como el teatro en el caso que nos ocupa. En septiembre de 2016, Estudi Zero fue a conmemorar el centenario del dadaísmo, movimiento de vanguardia que en 1916 eligió

el Cabaret Voltaire para su nacimiento, estrenando 'Un cadáver exquisit', y de paso también celebrar los 25 años de l'Escola d'Artís Escènica de Estudi Zero.

Desde entonces, la de este fin de semana es la segunda prórroga, debido a la buena acogida por parte del público fiel a las propuestas del Teatre Sans. En los previstos a la función el alfozo debe hacer sus deberes, accediendo a las propuestas de los Teatros de palabras sueltas, acortadas y poemas contruïdos a partir de palabras sueltas, en lo que vendría a ser algo parecido al procedimiento para entrar en conflicto, derramadas en el escenario con alto contenido vitalista.

Este juego 'exquisit' no se entendería sin el manifiesto Dadá, algunas de sus firmantes firmemente comprometidos con la idea de que la poesía debía ser una creación anónima, grupal, espontánea y lúdica. En este sentido en la versión que nos presenta Estudi Zero nos encontramos a un poema visual que se alimenta abiertamente tanto de la provocación como de la transgresión al límite, po que trasladada a conductas primarias, espontáneas, la carga del relato. Al mismo tiempo sirve este ejercicio

escénico, para poner a prueba toda esa capacidad creadora de un colectivo que aporta a la enseñanza la convicción de que el espíritu crítico resulta imprescindible en las pruebas en escena que nos enfrentan a momentos miedos, que por otra parte está en la naturaleza del teatro independiente. La fuerza de este trabajo colectivo, reside en el grado de abstracción que interactúan las individualidades hasta formar un todo.

La crítica ha dit...

Crítica
CINE

Contra el individualismo

JAVIER MATE SANZ

Le cadavre exquis boira le vin nouveau». No era el resultado de un ejercicio de escritura automática realizado en duermevela, que los surrealistas usaron como método artístico de acceder al inconsciente, sino un juego. El que nos propuso la *troupe* del Sans justo antes de empezar, para calentar motores y entrar en situación. Un juego como tantos otros del dadaísmo que rompía la lógica narrativa y obviaba el significado de la representación. Dadá: anti ciencia, anti arte. El mismo Tzara se pasó al cabo de un tiempo al surrealismo, al comunismo y al escepticismo. Dadá es fugaz, no quiere ser atrapado (entendido, interpretado) por ningún discurso. Difícil, pues, recu-

Una escena de 'Un cadáver exquisit'.

perar, cien años después de la resaca, esta efervescencia. Un proyecto al que pocos se apuntarían. Los de Sans, sí. Una tribu teatral tan ajena a las modas y tan fiel a su bohemia fundacional. De la cantante calva al cadáver exquisito. Reivindicación viva y festiva de la creación colectiva más heterodoxa. La gratuidad (aparente) de la imaginación (aparentemente) infantil. Se han atrevido y han abordado el reto con pasión y mucho trabajo. Qué complejidad sincronizar una coreografía tan febril como esta, qué disciplina ejecutar un torrente de frases entrecruzadas de movimientos o cambios de vestuario bailando en el caos (aparente). Me gustó mucho precisamente el vestuario. Original, divertido, variado. Añade fuerza plástica a una coreografía que parece imposible y a un juego luminotécnico chispeante que enriquece todavía más la brillantez del espectáculo. Muchos espectadores, señal de que Dadá no es una ficha crudita y, sobre todo, de que Estudi Zero se lo pasa bien. Este cadáver es un despliegue de derroche físico.

► Un cadáver exquisit. Estudi Zero Teatre Sans de Palma, 18 de febrero 2017.

MULTIMEDIA

MULTIMEDIA

MULTIMEDIA

MULTIMEDIA

MÉS INFORMACIÓ DE L'ESPECTACLE:

<http://estudizeroteatre.com/?spectacle=un-cadaver-exquisit-2>

TRÀILER DE L'ESPECTACLE:

Català:

<https://youtu.be/Pg8r9VWDGmc>

Castellà:

<https://www.facebook.com/TeatrodeLaRendija/videos/944527075694600/>

CONDICIONS TÈCNIQUES

CARACTERÍSTIQUES GENERALS DEL MUNTATGE I DE L'OBRA

TIPUS D'ESPECTACLE:	Teatro Dada	
TEMPS DE MUNTATGE:	6 hores	
TEMPS DE DESMUNTATGE:	2 hores	
DURACIÓ:	75 min.	DESCANS: No

CONDICIONES TÈCNIQUES MÍNIMES EXIGIDES PER LA COMPANYIA:

ESCENARI:	6m d'ample x 5m de fons x 5m d'alt	
IL·LUMINACIÓ:	12 PC (1.000 W) 7 Pars de 64 (1.000 W) 1 Retall Taula programable 24 Canals Altres: filtres blau, vermell, ambre Potència necessària: 20 KW Sistema de projecció audiovisual	

PLÀNOL DE LLUM

